

حضرت فاطمه معصومه (س)، یکی از شخصیت های بزرگ علمی و عرفانی است که تاکنون آن گونه که شایسته است، شناخته نشده است. متن حاضر که از سایت آستان مقدس حضرت فاطمه معصومه (س) تهیه شده است به معرفی آن حضرت می پردازد.

معرفی حضرت

پدرش امام هفتم شیعیان حضرت موسی بن جعفر (ع) و مادرش حضرت نجمه (س) بود که به علت پاکی و طهارت نفس به او طاهره می گفتند. حضرت معصومه (س) در ۲۸ سالگی و در روز دوازدهم ربیع الثانی سال ۲۰۱ هجری قمری در قم به شهادت رسید که امروز بارگاه ملکوتی و مرقد مطهرش همچون خورشیدی در قلب شهرستان قم می درخشد و همواره فیض بخش و نورافشان دلها و جانهای تشنه معارف حقانی است.

آن حضرت در واقع بتول دوم و جلوه ای از وجود حضرت زهرا (س) بود. در طهارت نفس امتیازی خاص و بسیار والاداشت که امام رضا (ع)، برادر تنی آن حضرت، او را (که نامش فاطمه بود) معصومه خواند. فرمود: «مَنْ زَارَ الْمَعْصُومَةَ بِقَمٍّ كَمَنْ زَارَنِي»؛ کسی که حضرت معصومه (س) را در قم زیارت کند مانند آن است که مرا زیارت کرده است.

مقام علم و عرفان

مقام علم و عرفان او در مرحله ای است که در فرازی از زیارتنامه غیر معروف او چنین می خوانیم: «السلام عليك يا فاطمة بنت موسی بن جعفر و حجته و امینه»؛ سلام بر تو ای فاطمه دختر موسی بن جعفر و حجت و امین از جانب موسی بن جعفر. و باز می خوانیم: «السلام عليك ايها الطاهرة الحميدة البرة الرشيدة التقية الرضية المرضية»؛ سلام بر تو ای بانو پسندیده نیک سرشت، ای بانوی رشد یافته، پاک طینت، پاک روش، شایسته و پسندیده. بدین لحاظ و مقامات عالی معنوی آن بانوست که حضرت رضا (ع) در فرازی از زیارتنامه معروفش به ما آموخته که در کنار مرقدش خطاب به او بگوییم: «يا فاطمة اشفعي لي في الجنة فان لك عند الله شأنًا من الشأن». ای فاطمه! در بهشت از من شفاعت کن چرا که تو در پیشگاه خداوند دارای مقامی بس ارجمند و والا هستی.

امام صادق (ع) سالها قبل از ولادت حضرت معصومه (س) در توصیف قم سخن گفته و آن مکان را حرم خاندان رسالت خوانده بود. آنگاه فرمود: «به زودی بانویی از فرزندانم به سوی آن کوچ کند که نامش فاطمه دختر موسی بن جعفر است و با شفاعت او همه شیعیانم وارد بهشت می شوند».

خاندان عصمت پیامبر در انتظار آن بودند که این دختر ممتاز چشم به این جهان بگشاید تا قلب و روی آنان را به دیدار خود روشن و منور گرداند. آغاز ماه ذیقعدۀ برای حضرت رضا (ع) و دودمان نبوت و آل علی (ع) پیام آور شادی مخصوص و پایان بخش انتظاری عمیق و شور آفرین بود زیرا حضرت نجمه (س) فرزندی جز حضرت رضا (ع) نداشت و مدتها پس از حضرت رضا (ع) نیز دارای فرزندی نشده بود.

از آنجا که سال ولادت حضرت رضا (ع) یعنی سال ۱۴۸ هجری قمری و سال ولادت حضرت معصومه (س) سال ۱۷۳ و بین این دو ولادت بیست و پنج سال فاصله بود و از طرفی امام صادق (ع) ولادت چنان دختری را مژده داده بود، از این رو خاندان پیامبر بی صبرانه در انتظار طلوع خورشید وجود حضرت معصومه (س) بودند.

هنگامی که وی چشم به جهان گشود براستی که آن روز برای اهل بیت عصمت بخصوص امام هشتم و حضرت نجمه (س) روز شادی و سرور وصف ناپذیر و از ایام الله بود زیرا اختری از آسمان ولایت و امامت طلوع کرده بود که قلبها را جلا و شفا می داد و چشمها را روشن می کرد و به کانون مقدس اهل بیت (ع) گرمی و صفا می بخشید.

این سوال که پیامبر اسلام با آنکه چند فرزند دختر داشت چرا حضرت زهرا(س) را بیشتر دوست می‌داشت و به او بیشتر اعتبار می‌داد. سوالی است که درباره حضرت معصومه(س) نیز صادق است که چرا حضرت موسی بن جعفر(ع) با داشتن دختران بسیار به حضرت معصومه(س) توجه می‌کرد و در میان آنها این دختر به آن همه مقامات نایل شد. پاسخش این است که در آیات قرآن و گفتار پیامبر و امامان به طور مکرر معیار، داشتن علم، تقوا و جهاد و سایر ارزش‌های والای انسانی است.

براستی که حضرت معصومه(ع) همچون جداهش حضرت زهرا(س) در معیارهای ارزشی اسلام یکه تاز عرصه‌ها و در علم و کمالات و قداست گوی سبقت را از دیگران ربوده بود. وی تافته‌ای ملکوتی و جدا بافته و ساختار وجودی او از دیگران ممتاز بود. همان‌گونه که پیامبر(ص) در شأن حضرت زهرا(س) فرمود: «فداها ابوها»؛ پدرش به فدایش باد، حضرت موسی بن جعفر(ع) نیز در شأن حضرت معصومه(س) فرمود: «فداها ابوها» حضرت معصومه(س) هم‌نام حضرت فاطمه زهراست در این نام رازها نهفته است. یکی از رازها این بود که در علم و عمل از رقبای خود پیشی گرفته و دیگر این که از ورود شیعیان به آتش دوزخ جلوگیری می‌نماید.

همچنین از نظر کمالات علمی و عملی بی‌نظیر است دیگر این که گرچه مرقد مطهرش آشکار است و همانند مرقد مطهر حضرت زهرا(س) مخفی نیست ولی مطابق مکاشفه‌ای که برای بعضی از اولیای خدا روی داده امام باقر(ع) یا امام صادق(ع) فرمودند: «کسی که مرقد حضرت معصومه(س) را زیارت کند به همان مقصودی نایل خواهد شد که از زیارت قبر حضرت زهرا(س) نایل می‌شود. از دیگر مشابیه‌های حضرت معصومه(س) به حضرت زهرا(س) فداکاری ایشان در راه اثبات ولایت بود زیرا حضرت معصومه(س) نیز آن چنان تلاش کرد که جان خود را فدا نمود و به شهادت رسید.

یعنی حضرت معصومه(س) نیز با کاروانی از حجاز به سوی خراسان برای دیدار چهره عظیم ولایت‌مداران عصر یعنی برادرش حضرت رضا(ع) حرکت کرده تا یار و یاور او باشد ولی در مسیر هنگامی که به سرزمین ساوه رسید دشمنان خاندان نبوت در یک جنگ نابرابر بستگان و برادرش را به شهادت رساندند و با ریختن زهر در غذایش او را مسموم ساختند که بیمار شد و به قم آمد و پس از شانزده روز سکونت در قم به شهادت رسید.

استدلال متین و استوار

همان‌گونه که حضرت زهرا(س) با استدلال‌های متین و استوار، حقانیت ولایت حضرت علی(ع) را تبیین می‌کرد، حضرت معصومه(س) نیز چنین بود. روایاتی که از آن حضرت نقل شده غالباً درباره امامت و ولایت علی(ع) است که با اثبات ولایت او ولایت امامان معصوم نیز ثابت می‌شود.

برای نمونه حضرت معصومه(س) با چند واسطه از حضرت زهرا(س) نقل می‌کنند که فرمود: «پیامبر در شب معراج به بهشت رفت و بر روی پرده‌ای در قصر بهشت دید که چنین نوشته شده: «لا اله الا الله محمد رسول الله» ولی القوم»؛ معبودی جز خدای یکتا و بی‌همتا نیست محمد رسول خدا و علی ولی و رهبر مردم است. و بر روی پرده درگاه قصر دیگری نوشته شده است: «شِيعَةُ عَلِيٍّ هُمُ الْفَائِزُونَ»؛ شیعیان علی رستگارانند. نیز با چند واسطه از رسول خدا(ص) نقل می‌کند که فرمود: «أَلَا مَنْ مَاتَ عَلِيَّ حُبًّا آلَ مُحَمَّدٍ مَاتَ شَهِيدًا»؛ آگاه باشید! کسی که با حب آل محمد از دنیا برود شهید از دنیا رفته است.

یکی از روایات او که با چند واسطه به حضرت زهرا(س) می‌رسد این است که: حضرت زهرا(س) فرمود: «آیا سخن رسول خدا را فراموش کرده‌اید که در روز عید غدیر خم فرمود: «هر کس من مولا و رهبر اویم علی هم مولا و رهبر او است» و نیز به علی فرمود: «نسبت تو به من همانند نسبت هارون(برادر موسی) به موسی(ع) است». به این ترتیب می‌بینیم حضرت معصومه(س) عالمه محدثه آل طه بود و قدم به جای پای حضرت زهرا(س) گذاشت و همچون او در عرصه جهاد و تلاش برای اثبات حق کوشید تا جایی که جانش را فدای ولایت نمود و شهد شهادت نوشید.